

Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) về phát huy vai trò của nhân dân và Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội trong tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng

LÊ THỊ CHIÊN*

Tóm tắt: Ngày 30/10/2016, thay mặt Ban Chấp hành Trung ương Đảng, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã ký ban hành Nghị quyết số 04-NQ/TW về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong nội bộ. Đây là một nghị quyết quan trọng, có ý nghĩa to lớn đối với công tác xây dựng Đảng ở Việt Nam hiện nay. Trong Nghị quyết, Đảng ta đã nhấn mạnh đến vai trò của nhân dân và Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các đoàn thể chính trị - xã hội trong tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng.

Summary: On October 30, 2016, on behalf of the Party Central Committee, General Secretary Nguyen Phu Trong signed the Resolution No. 04-NQ / TW on strengthening the building and regulating the Party; preventing and reversing the decline of political ideology, morality, lifestyle, and the expression "self-evolution", "self-transformation" internally. This is an important resolution, having great significance for the work of building the Party in Vietnam today. In the Resolution, our Party emphasized the role of the people, the Vietnam Fatherland Front, and socio-political organizations in strengthening the building and regulating the Party.

Từ khóa: Xây dựng, chỉnh đốn Đảng; nhân dân; các đoàn thể chính trị - xã hội; Mặt trận Tổ quốc Việt Nam.

Keywords: Building and regulating the Party; people; socio-political organizations; the Vietnam Fatherland Front.

Nhận bài: 6/11/2019; *Sửa chữa:* 11/11/2019; *Duyệt đăng:* 29/11/2019.

Những đánh giá của Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) về công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng

Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) đã khẳng định, Đảng Cộng sản Việt Nam đã luôn giữ vững bản lĩnh chính trị, bản chất cách mạng và khoa học; kiên định với chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh. Do đó, Đảng ta đã lãnh đạo nhân dân giành được những thắng lợi to lớn, cả trong quá trình đấu tranh giải phóng dân tộc và trong thời kỳ đất nước đổi mới.

Đảng ta khẳng định, việc thực hiện Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) đã tạo nên một bước đột phá về xây dựng Đảng, như: "Quá trình tự phê bình và phê bình đã góp phần đấu tranh với những suy nghĩ và hành vi sai trái nhằm cảnh tỉnh, cảnh báo, răn đe, từng bước ngăn chặn, đẩy lùi tham nhũng, tiêu cực. Nhiều vụ án tham nhũng nghiêm trọng, phức tạp đã được phát hiện và tập trung chỉ đạo điều tra, truy tố, xét xử nghiêm minh các cá nhân sai phạm, được nhân dân đồng tình, ủng hộ. Công tác đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" đạt được một số

* Tiến sĩ, Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.

kết quả; tích cực đấu tranh phòng, chống “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch”¹.

Trong Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII), Đảng ta cũng thẳng thắn chỉ ra những sai lầm, khuyết điểm trong công tác xây dựng Đảng hiện nay. Bên cạnh những hạn chế về công tác giáo dục chính trị, tư tưởng; công tác tổ chức cán bộ và quản lý đảng viên; công tác kiểm tra, giám sát, kỷ luật Đảng,... Đảng ta cũng nhấn mạnh đến sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên; “Tình trạng suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên chưa bị đẩy lùi, có mặt, có bộ phận còn diễn biến tinh vi, phức tạp hơn; tham nhũng, lãng phí, tiêu cực vẫn còn nghiêm trọng, tập trung vào một số đảng viên có chức vụ trong bộ máy nhà nước”². Đảng ta khẳng định, đây là một trong những hạn chế rất nghiêm trọng làm suy giảm niềm tin của nhân dân với Đảng và là một nguy cơ đe dọa sự tồn vong của Đảng và của chế độ: “Sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống dẫn tới “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” là một bước ngoặt, thậm chí rất ngắn, nguy hiểm khôn lường, có thể dẫn tới tiếp tay hoặc cấu kết với các thế lực xấu, thù địch, phản bội lại lý tưởng và sự nghiệp cách mạng của Đảng và của dân tộc”. Trước những hạn chế đó, chủ đề của Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII, ngoài việc nhấn mạnh đến nhiệm vụ tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, Đảng ta còn chỉ rõ thêm cần phải ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ. Đó là những thay đổi quan trọng về nhận thức và phương châm hành động của Đảng trước những diễn biến ngày càng phức tạp của công tác xây dựng Đảng, nhất là tình hình tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên hiện nay.

Không chỉ chỉ ra những khuyết điểm, Đảng ta còn phân tích những nguyên nhân khách quan và chủ quan. Trong những nguyên nhân khách quan, có một nguyên nhân quan trọng, đó là: “Các thế lực thù địch, phản động đẩy mạnh thực hiện chiến lược “diễn biến hòa bình”, lợi dụng các vấn đề “dân chủ”, nhân quyền”, dân tộc, tôn giáo và những yếu kém, sơ hở, mất cảnh giác của ta để xuyên tạc, bóp méo tình hình; cố sù cho lối sống hưởng thụ, thực dụng, ích kỷ, cá nhân chủ nghĩa; đồng thời, cấu kết với các phần tử cơ hội và bất mãn chính trị hoạt động ráo riết, chống phá cách mạng ngày càng nguy hiểm hơn”³. Đây là những đánh giá rất khách quan về tác động của những yếu tố bên ngoài đối với tình hình chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên nước ta trong thời gian qua. Ngoài ra, Nghị quyết Trung ương 4 cũng chỉ ra những nguyên nhân chủ quan, trong đó có những hạn chế trong công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên; một số nghị quyết về xây dựng, chỉnh đốn Đảng còn có nội dung chưa sát với thực

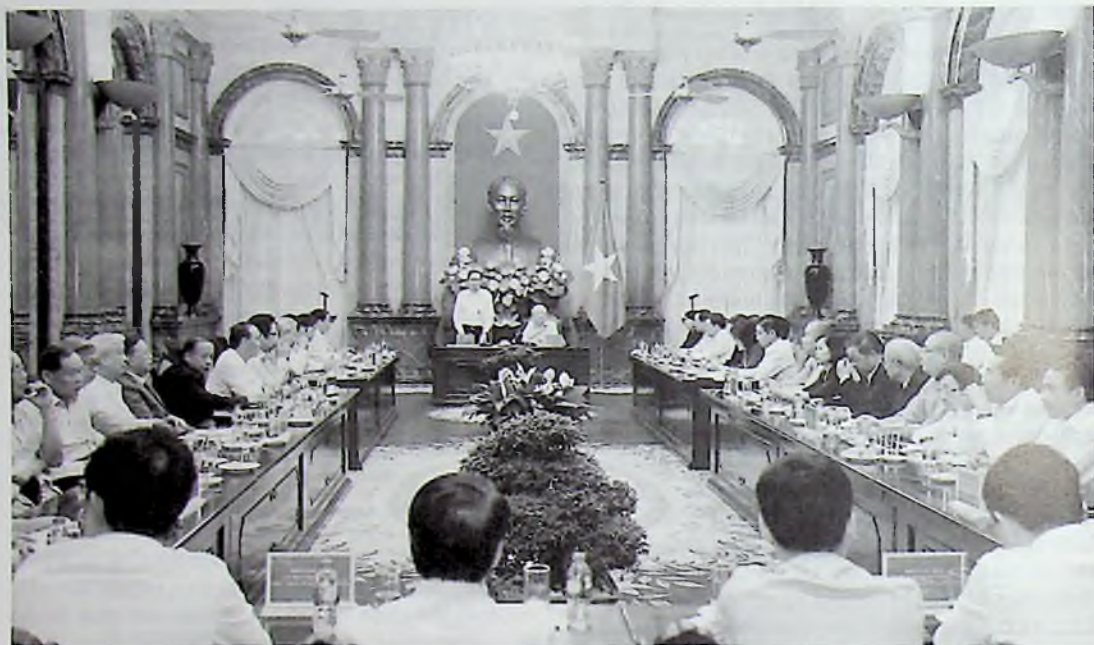
tiễn; những hạn chế do công tác tổ chức, kiểm tra, đánh giá cán bộ, xử lý cán bộ khi vi phạm...; những hạn chế xuất phát từ bản thân những cán bộ, đảng viên do thiếu tu dưỡng, rèn luyện; lập trường tư tưởng không vững vàng, dao động trước những tác động từ bên ngoài nên dễ bị lôi kéo, mua chuộc... Bên cạnh những yếu tố chủ quan kể trên, Đảng ta còn nhấn mạnh đến những hạn chế trong việc phát huy vai trò, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân. Đảng ta khẳng định: “Việc phát huy vai trò, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội, các cơ quan truyền thông và nhân dân trong đấu tranh, ngăn chặn suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong cán bộ, đảng viên còn hạn chế, hiệu quả chưa cao”⁴. Những nhận định, đánh giá về các nguyên nhân khách quan và chủ quan dẫn đến những hạn chế, khuyết điểm trong công tác xây dựng Đảng, cũng như sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống của cán bộ, đảng viên đã cho thấy tinh thần thẳng thắn, khách quan của Đảng ta. Điều đó giúp cho mỗi cán bộ, đảng viên nhận thức rõ nét về thực trạng của công tác xây dựng Đảng ở nước ta trong thời gian qua. Những đánh giá về nguyên nhân xuất phát từ những hạn chế của việc phát huy vai trò của Mặt trận, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân cũng đã cho thấy, Đảng ta xác định công tác xây dựng Đảng không phải là việc riêng của Đảng, mà là công việc chung của toàn xã hội.

Phát huy vai trò của nhân dân và Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội theo tinh thần Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII)

Một trong những điểm mới của Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) là khi đưa ra các nhóm nhiệm vụ, giải pháp tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; đấu tranh ngăn chặn sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; Đảng ta không chỉ đưa ra giải pháp về công tác chính trị tư tưởng, tự phê bình và phê bình; giải pháp về cơ chế, chính sách; giải pháp về kiểm tra, giám sát, kỷ luật Đảng mà còn đưa ra riêng giải pháp thứ tư về phát huy vai trò của nhân dân và Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội. Điều đó cho thấy, Đảng ta ngày càng chú ý tới vai trò của nhân dân và các tổ chức chính trị - xã hội trong công tác xây dựng Đảng.

Nội dung của giải pháp này cũng được cụ thể hóa như sau:

Thứ nhất, Đảng ta khẳng định cần phải tăng cường nhận thức của các cấp ủy, chính quyền và thực hiện nghiêm túc việc quán triệt Quyết định số 217-QĐ/TW về quy chế giám sát và phân biệt xã hội của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội và Quyết định

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Nguyễn Phú Trọng gặp mặt thân mật các vị đại diện Đoàn Chủ tịch Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, nghe báo cáo tình hình công tác Mặt trận năm 2018, phương hướng, nhiệm vụ năm 2019; tâm tư, nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân đối với lãnh đạo Đảng và Nhà nước.

ẢNH: KỶ ANH

số 218-QĐ/TW ngày 12/12/2013 của Bộ Chính trị quy định về vai trò, trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân tham gia góp ý xây dựng Đảng, xây dựng chính quyền. Đây là một giải pháp rất quan trọng, được Đảng ta đặt lên hàng đầu vì nhận thức được vai trò, trách nhiệm của mình theo quy định của pháp luật, Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân mới có thể làm tốt công tác xây dựng Đảng.

Thứ hai, Đảng ta nhấn mạnh đến việc phát huy vai trò giám sát của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và của nhân dân. Nếu như trong các Nghị quyết trước đây, Đảng ta chỉ đơn thuần nhắc đến ba chủ thể: Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong xây dựng Đảng và chính quyền, thì gần đây, Đảng ta đã gắn ba chủ thể này với các phương tiện thông tin đại chúng: Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XI) - Báo chí, công luận - Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII); bởi những phương tiện thông tin đại chúng, hay báo chí và công luận chính là công cụ sắc bén có thể trợ giúp, tiếp sức cho Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong việc đấu tranh ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái, "tự diễn biến", "tự chuyển hóa" trong cán bộ, đảng viên hiện nay. Ngoài ra, để phát huy vai trò của Mặt trận

Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong xây dựng và chỉnh đốn Đảng, Đảng ta cũng nhấn mạnh đến việc phải thực hiện nghiêm túc, có hiệu quả phương châm dân biết, dân bàn, dân làm, dân kiểm tra, trong đó "trước mắt, tập trung giải quyết kịp thời, dứt điểm những vấn đề bức xúc của nhân dân"⁵. Đó chính là một trong những cơ chế quan trọng để tạo động lực cho nhân dân tích cực tham gia vai trò giám sát và phản biện xã hội.

Thứ ba, Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) của Đảng còn khẳng định cần phải nâng cao chất lượng, hiệu quả hoạt động của Quốc hội và Hội đồng nhân dân các cấp, để cao nguyên tắc thượng tôn pháp luật khi thực hiện các chính sách, pháp luật của Nhà nước; đồng thời cũng phải xuất phát từ nguyện vọng chính đáng, quyền và lợi ích hợp pháp của nhân dân. Nguyên tắc này góp phần khắc phục những sai phạm trong đạo đức, lối sống của một bộ phận không nhỏ cán bộ, đảng viên ở nước ta hiện nay, nhất là những người có chức, có quyền lợi dụng chức vụ, quyền hạn của mình để làm trái những quy định của Nhà nước, bê bối, trục lợi làm tổn hại nghiêm trọng đến lợi ích quốc gia.

Thứ tư, Nghị quyết Trung ương 4 khóa XII đặc biệt chú ý đến việc phát huy vai trò của người đứng đầu trong việc

tiếp xúc với dân, lắng nghe, đối thoại và xử lý những phản ánh, kiến nghị của nhân dân. Nghị quyết khẳng định: “Người đứng đầu cấp ủy, chính quyền các cấp phải thực hiện nghiêm túc việc tiếp dân định kỳ hoặc đột xuất để tiếp nhận thông tin, lắng nghe, đối thoại trực tiếp và xử lý những phản ánh, kiến nghị của nhân dân, nhất là những biểu hiện suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong cán bộ, đảng viên”⁶. Đây là một trong những giải pháp quan trọng nhằm góp phần khắc phục bệnh quan liêu, cửa quyền, hách dịch của không ít cán bộ, đảng viên khi tiếp xúc và làm việc với dân; đồng thời góp phần bồi đắp niềm tin yêu của nhân dân với Đảng, tăng cường trách nhiệm của nhân dân đối với việc giúp cho Đảng phát hiện ra những sai phạm của cán bộ, đảng viên... Một trong những điểm mới của Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) là đề phát huy hơn nữa vai trò của nhân dân, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội trong công tác xây dựng Đảng, Đảng ta đã đưa ra giải pháp: “Xây dựng và thực hiện Quy định về việc lấy ý kiến đánh giá sự hài lòng của người dân đối với cơ quan, cán bộ, công chức trực tiếp giải quyết công việc của người dân và doanh nghiệp; có hình thức xử lý đối với những tổ chức, cá nhân có chỉ số hài lòng thấp”⁷. Giải pháp này góp phần tăng cường ý thức trách nhiệm, tinh thần làm việc của đội ngũ cán bộ, công chức đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác xây dựng Đảng. Lấy sự hài lòng của người dân là thước đo đánh giá hiệu quả công việc của cán bộ, công chức được coi là một trong những bước đột phá trong công tác kiểm tra, đánh giá cán bộ, góp phần xây dựng “Chính phủ kiến tạo”, “Nhà nước kiến tạo” trong tương lai.

Thứ năm, để phát huy tối đa vai trò của Mặt trận, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng, trong Nghị quyết Trung ương

4 (khóa XII), Đảng ta đã đưa ra giải pháp: “Xây dựng và thực hiện cơ chế bảo vệ, khuyến khích người dân phản ánh, tố giác và tích cực đấu tranh phòng, chống suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa”⁸ là giải pháp quan trọng nhằm bảo vệ, khuyến khích nhân dân tham gia xây dựng và chỉnh đốn Đảng. Đây cũng là một trong những điểm mới của Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII), thể hiện quyết tâm của Đảng trong việc huy động tất cả mọi lực lượng xã hội trong xây dựng và chỉnh đốn Đảng.

Như vậy có thể khẳng định, Nghị quyết Trung ương khóa XII của Đảng tiếp tục là một bước đột phá của Đảng trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng. Điều đó không chỉ đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác xây dựng Đảng trong thời kỳ mới, vừa kiên quyết đấu tranh chống lại sự chống phá của các thế lực thù địch; vừa ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” để bảo vệ Đảng. Việc xác định xây dựng, chỉnh đốn Đảng không chỉ là trách nhiệm của Đảng, nhất là của các cán bộ, đảng viên, mà còn là trách nhiệm của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và của nhân dân, đã thể hiện quyết tâm của Đảng trong việc huy động tất cả mọi lực lượng xã hội vào công tác xây dựng Đảng.

Để quán triệt tinh thần của Nghị quyết Trung ương 4 (khóa XII) về phát huy vai trò của Mặt trận Tổ quốc, các đoàn thể chính trị - xã hội và nhân dân trong xây dựng và chỉnh đốn Đảng, cần tăng cường hơn nữa công tác tuyên truyền, giáo dục nội dung các văn kiện, nghị quyết của Đảng để nhân dân và các đoàn thể chính trị - xã hội có thể hiểu rõ chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước, tích cực hơn nữa trong việc xây dựng Đảng ngày càng lớn mạnh, có sức chiến đấu để đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của thời kỳ mới. ❖

Chú thích:

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Văn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội, tr. 20-21.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.22.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.24.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.28.
5. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.47.
6. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.47.
7. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.47-48.
8. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Sdd, tr.48.

Tài liệu tham khảo

1. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2012), Văn kiện Hội nghị Trung ương 4 khóa XI, Nxb. Chính trị - Hành chính, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2016), Văn kiện Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương khóa XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Hà Nội.